

การสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่
กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์
The construction of Gong Wongyai skills : A case study local wisdom
of Thai Auttagrit music school

ณัฐพล เลิศวิริยะปิติ¹, และ ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

Nattapon Lertwiriapiti,¹ and Prapansak Pumin

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

¹Email: nattapon.lertwiriapiti@g.swu.ac.th

Received 9 February 2021; Revised 19 February 2021; Accepted 23 March 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ฝึกด้วยแบบฝึกทักษะ มีรูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงผสมผสานคือการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพและนำมาสร้างเป็นนวัตกรรมเพื่อหาประสิทธิภาพโดยมี ประชากรที่ใช้ศึกษา คือบุตรครูถวิล อรรถกฤษณ์จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นสมาชิกชุมนุมดนตรีไทยและมีทักษะการตีฆ้องวงใหญ่โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด คือ 1) แบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ 2) แบบวัดและประเมินผลการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีกระบวนการฝึกการตีฆ้องวงใหญ่แบ่งออกเป็น 2 กระบวนการด้วยกันดังนี้ 1. กระบวนการฝึกตีฆ้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน 2. กระบวนการถ่ายทอดเพลง จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่จากองค์ความรู้สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.46/81.96 2) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ฝึกด้วยแบบฝึกทักษะพบว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับดีมาก

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ การนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนสามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนออกมามีประสิทธิภาพและยังทำให้นักเรียนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองและถือเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของไทยให้สืบไป

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, ฆ้องวงใหญ่, สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The Purposes of this research were 1) to construct the exercise on Gong Wongyai skills from the local wisdom of Thai Auttagrit music school to achieve the efficiency criteria of 80/80. 2) study the satisfaction of student on the exercise on Gong Wongyai skills from the local wisdom of Thai Auttagrit music school.

The research results found that 1) construction the exercise on Gong Wongyai skills from the local wisdom of Thai Auttagrit music school has 2 processes: 1. the basic practice Gong Wongyai skills. 2. the transmission process of songs was the transmission of songs on the tradition and to occupation in order.

Researcher constructed the exercise on Gong Wongyai skills to suit with learning on school system and students on secondary school that there were playing Gong Wongyai skill as follows: practice in Ku-pad, Yak Mue, Bang Mue, turning head of Gong Wongyai sticks, Pra-kob, the high technical, and playing songs. 1) The exercise on Gong Wongyai skills was constructed by researcher met achieve an efficiency (E1/E2) was 81.46/81.96 which higher that criteria of 80/80. 2) study satisfaction of student on the exercise on Gong Wongyai skills from the local wisdom of Thai Auttagrit music school met a mean 4.64 in excellent level which higher that hypothesis.

Keywords: Constrution of skills; Gong Wongyai skills; Thai Auttagrit music school; Local wisdom

บทนำ

ดนตรีไทยถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตกับคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรม ช้างชนะ (2560) กล่าวว่า ดนตรีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมีการสืบทอด สร้างสรรค์และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปจึงเกิดเป็นวัฒนธรรม ดนตรีไทยซึ่งเป็นดั่งมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม หากจะกล่าวถึงดนตรีไทยนั้นก็จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ดนตรีในราชสำนักหรือดนตรีแบบฉบับ และดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีในราชสำนักจะใช้งาน พิธีกรรมต่าง ๆ ในงานพระราชพิธี และใช้บรรเลงเพื่อความสุนทรีย์จนได้รับความนิยมในหมู่ชาวบ้านนอกราชสำนัก มีการเผยแพร่ออกมานอกราชสำนัก แต่ยังคงไว้ซึ่งระเบียบวิธีการบรรเลง มีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ดังนั้นองค์ความรู้ในดนตรีไทยในปัจจุบันได้ฝากองค์ความรู้ไว้กับสถาบันการศึกษา สำนักดนตรีไทย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากครูเพราะธรรมชาติในการเรียนการสอนดนตรีไทยเป็นการเลียนแบบครูผู้สอน ทำให้องค์ความรู้ที่ลูกศิษย์ได้รับการถ่ายทอดนั้นครบถ้วน เมื่อออกจากสำนักของครูมาแล้ว ก็กลับมาอยู่ที่ท้องถิ่นของตนเอง บางคนประพันธ์เพลงขึ้นใหม่และมีลูกศิษย์เป็นของตนเอง ทำให้เป็นเสมือนปราชญ์ประจำท้องถิ่น

ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญในวงดนตรี เนื่องจากทำหน้าที่บอกทำนองหลักให้กับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ในวงดนตรี ซึ่งจะบรรเลงเป็นทำนองหลักโดยเฉพาะวงปี่พาทย์ และวงมโหรี ส่วนวงเครื่องสายถึงแม้จะไม่มีฆ้องวงใหญ่ในการผสมวง แต่ก็ยังต้องใช้ทำนองหลักในการแปลทำนองเป็นทางการบรรเลง ด้วยเหตุนี้ผู้บรรเลงในวงดนตรีไทยจะต้องรู้จัก ทำนองหลัก หรือจะต้องสามารถบรรเลงฆ้องวงใหญ่ได้ เพราะฉะนั้นการเรียนหรือเริ่มต้นฝึกฆ้องวงใหญ่ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของดนตรีไทย โดยเฉพาะเครื่อง

ดนตรีในวงปี่พาทย์ ข้องใหญ่ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญ สุกิตต์ ทำบุญ (2560) กล่าวว่าฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกของผู้ฝึกหัดปี่พาทย์ ทั้งยังทำหน้าที่ในการบรรเลงทำนองหลักให้กับวงซึ่งเป็นลักษณะทำนองห่าง ๆ ตามโครงสร้างทำนอง และหากจะพิจารณาว่าแท้จริงแล้วฆ้องใหญ่คือเครื่องดนตรีที่สร้างทำนองหลักและมีเอกลักษณ์ในการบรรเลง มีทำนองที่เฉพาะตัว และยังเป็นเครื่องดนตรีที่โอกาสหุ้บรรเลงร่วมวงสร้างสรรค์รูปแบบการดำเนินทำนองในลักษณะต่าง ๆ

สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ เป็นสำนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในจังหวัดปทุมธานี มีครูถวิล อรรถกฤษณ์ เป็นเจ้าสำนัก ครูถวิล อรรถกฤษณ์ อดีตเป็นคนฆ้องวงใหญ่ประจำวังบางค้อแหลม ได้เรียนการตีฆ้องวงใหญ่ และเครื่องดนตรีต่างๆจากครูที่มีชื่อเสียงในวังบางค้อแหลม อาทิ ครูเพชร จรรณายนานา หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นต้น นอกจากนี้ครูถวิล อรรถกฤษณ์ ยังได้รับพระราชทาน กระดุม ย.ช. ชั้น 2 เมื่อตอนเป็นมหาดเล็ก รางวัลเชิดชูเกียรติ พระสิทธิธาดาทองคำ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลศิลปินดีเด่นของกรุงเทพมหานคร ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 และรางวัลอื่นๆอีกมากมาย ครูถวิล อรรถกฤษณ์ เป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับและเคารพของนักดนตรีไทยทุกคน ครูถวิล อรรถกฤษณ์ได้ถ่ายทอดวิธีการตีฆ้องวงใหญ่ไว้ให้ทายาทตนเอง ได้แก่ นายดิเรก อรรถกฤษณ์ นายวิฑูรย์ อรรถกฤษณ์ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดการตีฆ้องวงใหญ่โดยตรงจากครูถวิล อรรถกฤษณ์ จะเห็นได้ว่าสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์นั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า ควรอนุรักษ์สืบสานองค์ความรู้ไว้เป็นมรดกของคนไทยในรุ่นต่อไปการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก ญรุธ สุธจิตต์ (2561) การเรียนดนตรีไทยในอดีตนั้นผู้เรียนจะต้องอยู่ประจำกับครูผู้สอนที่บ้านเรียน และฝึกซ้อม การเรียนจะเป็นการเรียนแบบมุขปาฐะ หลักสูตรครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนในอดีต มีการเรียนรู้จากครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด รวมทั้งมีเวลาในการฝึกซ้อมมากกว่าในปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบันนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติตามแบบอดีตได้ ด้วยการเรียนการสอนในปัจจุบันของประเทศไทยผู้เรียนจะต้องได้รับการศึกษาและความรู้ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด และผู้เรียนส่วนใหญ่นั้นเลือกที่จะเรียนในระบบ การเรียนดนตรี และฝึกซ้อมดนตรีจึงถูกจำกัดด้วยกรอบของเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนนั้นไม่มีเวลาในการเรียน และฝึกซ้อมได้อย่างในอดีต

ปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีไทยนักเรียนที่เรียนฆ้องวงใหญ่ในโรงเรียนทั่วไปบางส่วนจะตีฆ้องวงใหญ่ได้ไม่ถูกต้องย่อมส่งผลในเรื่องของเสียงฆ้องที่ตีออกมาไม่ดีเนื่องจากขาดทักษะพื้นฐานและการฝึกฝนที่ถูกต้องตามแบบโบราณ อย่างไรก็ตามเพื่อให้เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม รูปแบบการศึกษาในปัจจุบัน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำความรู้เรื่องการตีฆ้องวงใหญ่ ของสำนักดนตรีบ้านอรรถกฤษณ์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนการสอนในปัจจุบัน จึงได้ พัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน และสืบทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ฝึกด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80

2. นักเรียนที่ฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีความพึงพอใจในระดับดี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับ อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2531) กล่าวว่า “ลูกฆ้อง” คือทำนองเพลงอันเป็นแม่บทหรือทำนองหลัก(Basic Melody) ขอบทเพลงที่ศิลปินหรือครูเพลงไทยประพันธ์ขึ้นในแต่ละเพลง เรียกอย่างหนึ่งว่า ประโยคเพลงลูกฆ้องนี้เป็น “เนื้อเพลง” ขึ้นก่อน แล้วจึง “ต่อ” ลูกฆ้องนั้นให้แก่ศิษย์ แล้วศิษย์ที่เล่นเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ กัน ก็จะนำลูกฆ้องนั้นไป “แปล” ออกเป็นทำนองย่อยต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับที่จะใช้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดบรรเลง เรียกทำนองที่แปลออกนั้นไปแล้วว่า “ทำนองเต็ม” (Full Melody) เหตุที่เรียก “ทำนองหลัก” หรือ “เนื้อเพลง” อันเบสิก เมลโลดี้ ว่า “ลูกฆ้อง” นั้นเป็นเพราะเมื่อนำเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ มาเล่นประสมวง ครูเพลงไทยท่านกำหนดให้ “ฆ้องวงใหญ่” เป็นเครื่องหลักของวงปี่พาทย์ มีหน้าที่เล่น “ทำนองหลัก” ส่วนเรื่องเล่นทำนองชนิดอื่น ๆ ให้เล่นทางแปรทำนอง ทางที่แปรแล้วของเครื่องแต่ละชนิดก็มีทางธรรมชาติไม่เหมือนกัน อย่างเช่น ทางของระนาดเอกต้องแปรออกไปให้มีหลักเกณฑ์ถูกต้อง เพราะถือว่าเป็นผู้นำในวงหรือเป็นพระเอกของวงปี่พาทย์ ทางของระนาดทุ้มอาจแปรให้มีสำเนียงตลกคะนอง หยอกล้อกับทางของเครื่องดนตรีอื่น ๆ เช่น ล้ำไปข้างหน้าบ้าง หน่วงไปข้างหลังบ้าง ชัดบ้าง แฉงบ้าง ทางฆ้องวงเล็กซึ่งมีระดับเสียงแหลมกระจุ๋งกระจิง อาจเทียบได้ว่าเป็นเสียงนางเอกของวงปี่พาทย์ก็ควรมีสำเนียงอ่อนหวานสะบัดขี้ ส่วนทางของของปี่ซึ่งทำหน้าที่คล้ายให้สีสันแก่เนื้อผิวของเพลงทั้งหมด ต้องสามารถคลุกเคล้าเสียงดนตรีทุกอย่างเข้ากันได้อย่างกลมกลืน อย่างนี้เป็นต้น

ประเภทของลูกฆ้อง “ลูกฆ้อง” หรือ ทำนองหลักของดนตรีปี่พาทย์ซึ่งใช้ฆ้องวงใหญ่บรรเลงมี 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) ลูกฆ้องประเภทบังคับ คือลูกฆ้องที่มีแนวทำนองตามตัว ซึ่งครูผู้แต่งหรือกำหนดบังคับให้เครื่องบรรเลงตามอย่างเคร่งครัด ห้ามแปรทำนองไปเป็นอย่างอื่น 2) ลูกฆ้องอิสระ คือ ลูกฆ้องที่เปิดทางให้นักดนตรีที่แปรทางสำหรับใช้กับเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ได้โดยอิสระ แม้จะแปรสำหรับเครื่องดนตรีชนิดเดียวกัน จากทำนองหลักเดียวกันก็สามารถแปรได้ตั้งหลายแบบเพียงรักษาหรือยึดเยง “ตก” หรือเสียง “ลง จังหวะหนัก” ที่หัวห้อง (โน้ตจังหวะที่หนึ่งของห้อง) ให้เป็นระดับเสียงเดียวกันกับ “ลูกฆ้อง” หรือทำนองหลักเท่านั้น 3) ลูกฆ้องกึ่งบังคับอิสระคือลูกฆ้องที่บังคับให้เดินทำนองและจังหวะให้เหมือนทำนองหลักทุกประการ ครั้งหนึ่ง ส่วนอีกครั้งหนึ่งให้เป็นลูกฆ้องอิสระ ดังคำอธิบายข้อ 2

งานพระราชทานเพลิงศพนายถวิล อรรถกฤษณ์ (2547) สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ปัจจุบันตั้งอยู่บ้านเลขที่ 46 ซอยรังสิต-ปทุมธานี 15 เดิมมีครูถวิลอรรถกฤษณ์เป็นเจ้าของสำนักครูถวิล อรรถกฤษณ์อดีตเป็นคนฆ้องวงใหญ่ในวังบางค้อแหลมในสมเด็จพระบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร ซึ่งมีความรู้ความสามารถในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่จนพระบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพรขอตัวเข้ามาเป็นนักดนตรีประจำวงตั้งแต่อายุ 15 ปี เมื่อครูถวิล อรรถกฤษณ์เข้ามาอยู่ในวังแล้วก็ทำหน้าที่เป็นคนฆ้องวงใหญ่ได้รับการถ่ายทอดวิธีการตีฆ้องวงใหญ่และเพลงเดี่ยวต่าง ๆ จากครูเพชร จรรย์นาฏและครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) นอกจากนี้ครูถวิลยังได้เรียนการตีฆ้องมอญและเพลงมอญต่างๆจากครูเจิ่น ดนตรีเสนาที่อพยพมาจากเกาะตะมาอีกด้วย ครูถวิลได้ถ่ายทอดความรู้ในการตีฆ้องวงใหญ่ให้กับลูกทุกคน นายติเรก อรรถกฤษณ์ และร้อยตำรวจโทวิฑูรย์ อรรถกฤษณ์ได้รับการถ่ายทอดการตีฆ้องวงใหญ่ตลอดจนกลเม็ดต่าง ๆ ในการตี สำนักดนตรีไทยบ้าน

อรรถกถาซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีที่ได้รับรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยไว้ โดยเฉพาะการตีฆ้องวงใหญ่ แต่ในปัจจุบันยังไม่มี การนำองค์ความรู้ของสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกถาซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการเรียน

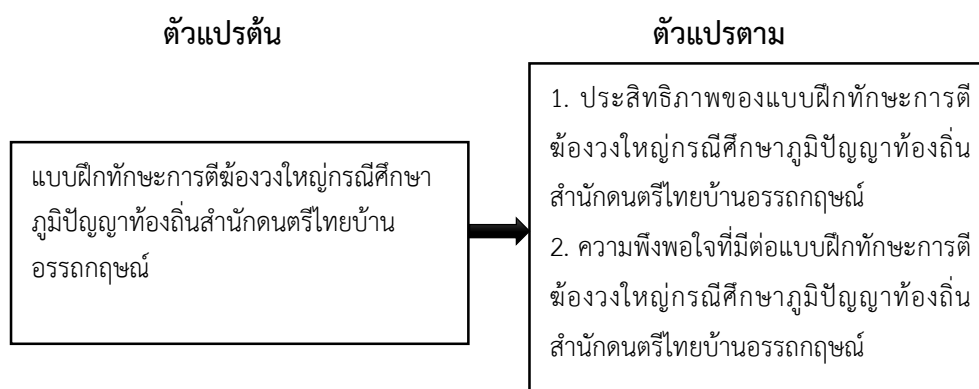
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2553, น.4) กล่าวว่า จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระบัญญัติโดยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย คือส่งเสริมการนำประสบการณ์ความรู้และความเชี่ยวชาญจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลมาใช้และประยุกต์ใช้ในแต่ละระบบการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาอัธยาศัย โดยสถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้มีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ประเวศ วะสี (2536) ที่กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์และสื่อเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีคุณภาพเหมาะสม และผลิตในปริมาณมากนำมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบการศึกษาทุกระดับทำการศึกษภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดสร้างตำราท้องถิ่น โดยให้ครูที่อยู่ในท้องถิ่นสร้างตำราจากความรู้ท้องถิ่นซึ่งจะทำให้เห็นได้ว่าระบบการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาในวงดนตรีไทยและถือเป็นพื้นฐานในการบรรเลงดนตรีไทยครุฑวิธ อรรถกถาเป็นผู้มีความสามารถในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เพราะฉะนั้นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกถาถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเผยแพร่หรือการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกถามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรูปแบบของแบบฝึกทักษะเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและให้นักเรียนได้รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกถา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) วิธีสำหรับการวิจัยทางการศึกษาโดยใช้รูปแบบการสำรวจตามลำดับ (Explanatory sequential design) อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2561) และกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559) ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาและสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือบุตรของครูอริส อรรถกฤษณ์ จาก 6 คนโดยประชากรที่ผู้วิจัยเลือกนั้นจะต้องมีคุณสมบัติคือได้รับการถ่ายทอดวิธีการตีฆ้องวงใหญ่ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงเพลงเดี่ยวและเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุตรคนอื่นๆว่ามีทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ดี กลุ่มที่ 2 คือ นักเรียนโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม โดยจะต้องมีคุณสมบัติคือ กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นสมาชิกชุมนุมดนตรีไทยและมีทักษะการตีฆ้องวงใหญ่เบื้องต้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน

ขั้นที่ 2 การสร้างและออกแบบนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิธีการถ่ายทอดแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ของสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่โดยมีโครงสร้างการฝึกทักษะ 7 รูปแบบ แบบฝึกที่ 1 เรื่องการตีคู่แปด แบบฝึกที่ 2 เรื่องการตีแยกมือ แบบฝึกที่ 3 เรื่องการตีแบ่งมือและการตีหมุนหัวไม้ แบบฝึกที่ 4 การตีประคบบมือ แบบฝึกที่ 5 การตีเทคนิคขั้นสูง ทดสอบการบรรเลงเป็นทำนองเพลงฉิ่ง กระบอก อัตร่าจิ้งหะขี้เตี้ย ทดสอบการบรรเลงเดี่ยวเพลงแขกบรเทศ อัตร่าจิ้งหะขี้เตี้ย

2. นำการวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผลของสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มาสร้างแบบวัดและประเมินผลทักษะการตีฆ้องวงใหญ่โดยมีหัวข้อในการประเมินทักษะดังนี้ 1. ด้านทักษะการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ 2. ด้านคุณภาพเสียงของฆ้องวงใหญ่ 3. ด้านความคล่องตัวในการตี 4. ด้านการดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่

3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ฝึกด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

จากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างและออกแบบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของเครื่องมือ โดยผลของการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 จากนั้นเครื่องมือไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำมาทดลองใช้กับประชากร

ขั้นที่ 3 การนำนวัตกรรมไปใช้ดำเนินการวิจัย

1. ภายหลังจากการปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกทักษะและสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบฝึกทักษะดังกล่าวไปทดลองปฏิบัติใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและนำมาแก้ไขปรับปรุงคุณภาพของแบบฝึกทักษะให้ดียิ่งขึ้น

2. ทดลองภาคสนาม (Try Out) กับกลุ่มประชากร โดยใช้เวลาทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นเวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ใช้เวลาเรียนครั้งละ 1 ชั่วโมง

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินทักษะในแต่ละแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ในแต่ละแบบฝึกจำนวน 6 แบบฝึกและแบบทดสอบหลังเรียน 2 โดยใช้แบบวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกตามทฤษฎีของ ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์โดยมีเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ฝึกด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

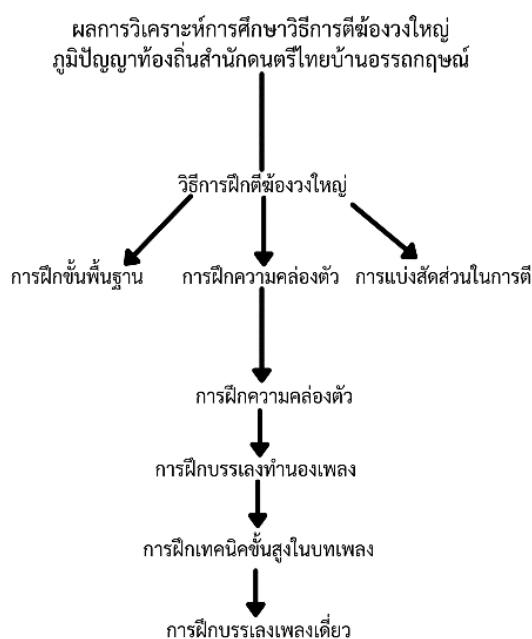
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. สร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 ผลการศึกษาวิธีการถ่ายทอดเป็นการถ่ายทอดแบบการเลียนแบบครูผู้สอนซึ่งผู้เรียนจะต้องปฏิบัติทักษะต่างๆให้คล้ายกับครูผู้สอนให้มากที่สุดซึ่งกระบวนการสอนดังกล่าวผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติทักษะที่ถูกต้องจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติทักษะและส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะได้ดี โดยมีลักษณะของแบบฝึกทักษะของสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์เป็นแบบฝึกทักษะที่ฝึกผู้เรียนสำหรับการประกอบสมาธิ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้อย่างชำนาญสามารถบรรเลงร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีโดยสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลวิเคราะห์การศึกษาวิธีการตีฆ้องวงใหญ่
กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

การวัดและประเมินผล ครูผู้สอนจะใช้ความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ของตนเองในการตัดสินผลการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนโดยกำหนดหัวข้อไว้ 4 หัวข้อคือ คุณภาพเสียง ความคล่องตัว ความแม่นยำ และน้ำหนัมือ และมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม นอกจากการสอนผู้เรียนในเรื่องของการปฏิบัติทักษะแล้วสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์จะสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมรวมไปถึงมารยาทการเป็นนักดนตรีที่ดีให้กับผู้เรียนในทุก ๆ ครั้งที่มีการเรียนการสอน รวมไปถึงมีการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนให้กับผู้เรียนสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์จะเล่าประสบการณ์ทางดนตรีให้กับผู้เรียนฟังเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนและการฝึกฝนในระหว่างการฝึก จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาสร้างนวัตกรรมแบบฝึกการตีฆ้องวงใหญ่โดยมีรูปแบบการฝึกดังนี้

แบบฝึกทักษะที่ 1 การฝึกตีทักษะคู่แปด จำนวน 4 รูปแบบ เนื้อหาของแบบฝึกคือ 1) การตีสลับมือซ้ายขวาในลักษณะคู่แปด 2) การตีมือฆ้องหลักในลักษณะคู่แปด (ซ้าย 1 ครั้ง ขวา 2 ครั้ง) 3) การตีคู่แปด 4) การตีคู่แปดสามเสียง

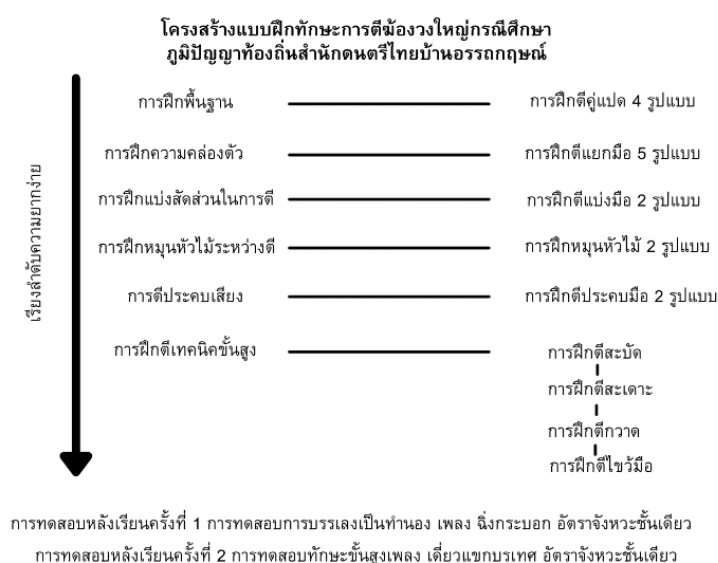
แบบฝึกทักษะที่ 2 การตีแยกมือ จำนวน 5 รูปแบบ เนื้อหาของแบบฝึกคือ 1) การตีแยกมือขวา 2 ลูก การตีมือซ้าย 1 เสียง ตามด้วยมือขวา 2 เสียง 2) การตีแยกมือขวา 3 ลูก การตีมือซ้าย 1 เสียง ตามด้วยมือขวา 3 เสียง 3) การตีแยกมือซ้าย 3 ลูก การตีมือขวา 1 เสียง ตามด้วยมือซ้าย 3 เสียง 4) การตีแยกมือแบบที่ 1 การตีแยกมือขวาและมือซ้าย โดยเริ่มจากมือขวาเรียงเสียงขึ้น 4 เสียงและตามด้วยมือซ้าย 4 เสียงซึ่งทั้งสองมือจะห่างกัน แปดเสียง โดยนับจากมือซ้าย 5) การตีแยกมือแบบที่ 2 การตีแยกมือขวาและมือซ้าย โดยเริ่มจากมือขวาเรียงเสียงขึ้น 4 เสียงและตามด้วยมือซ้ายแต่มือซ้ายจะตีย้อนเสียงลง ซึ่งทั้งสองมือจะห่างกัน ห้าเสียง โดยนับจากมือซ้าย

แบบฝึกทักษะที่ 3 การแบ่งมือและการหมุนหัวไม้ เนื้อหาของแบบฝึกคือ 1) การตีแบ่งมือ 3 เสียง คือ การตี 3 เสียงเรียงกันโดยเริ่มจากมือซ้าย 1 เสียงแล้วตามด้วยมือขวา 2 เสียง 2) การตีแบ่งมือ 4 เสียง คือ การตี 4 เสียงเรียงกันโดยเริ่มจากมือซ้าย 2 เสียงแล้วตามด้วยมือขวา 2 เสียง

แบบฝึกทักษะที่ 4 การฝึกประคบเสียง เนื้อหาของแบบฝึกคือ 1) หนีด คือการตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีแต่ะไว้ที่ คือไม่ยกไม้ตีเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน 2) หนาด คือ การตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงกังวานเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกดลงเพื่อห้ามเสียงทันที 3) หนอด คือ การตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงกังวานยาวพอสมควร แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง 4) โหน่ง คือการตีเปิดมือหรือการตีให้เสียงฆ้องดังกังวานโดยไม่ต้องห้ามเสียง

แบบฝึกทักษะที่ 5 การฝึกเทคนิคขั้นสูง เนื้อหาของแบบฝึกคือ 1) การตีสะเดาะ 2) การตีสะบัด 3) การตีกวาด 4) การตีไขว้มือ

แบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 การทดสอบบรรเลงเป็นทำนองเพลงฉิ่งกระบอก อัตราร้อยหวะ ชั้นเดียว รูปแบบที่ 2 การทดสอบการตีเทคนิคขั้นสูงเดี่ยว เพลงแขกบรเทศ อัตราร้อยหวะชั้นเดียว สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โครงสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากองค์ความรู้
สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

ซึ่งในแต่ละแบบฝึกนั้นมีคะแนนเต็มของแบบฝึกเท่ากับ 65 คะแนนโดยมีการวัดและประเมินผลการวัดและประเมินผลของแต่ละแบบฝึกอยู่ที่ 4 ด้านดังนี้ 1) วัดผลด้านทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ ประเมินจาก 5 พฤติกรรมดังนี้ การปฏิบัติตามลักษณะของแบบฝึกได้อย่างคล่องตัว ความแม่นยำในการตีลูกฆ้อง บุคลิกภาพ การบังคับหัวไม้ตี ระดับของการยกไม้ตี 2) วัดผลด้านคุณภาพเสียง ประเมินจาก 3 พฤติกรรมดังนี้ ผู้เรียนสามารถตีฆ้องจนเกิดเสียงดังพอประมาณ ผู้เรียนสามารถตีฆ้องให้มีความดังสม่ำเสมอขณะฝึกทักษะ เมื่อผู้เรียนตีฆ้องสามารถบังคับให้น้ำหนักมือทั้งสองข้างซ้ายและขวาลงพร้อมกันและมีความดังเท่ากัน 3) วัดผลด้านความคล่องตัว ประเมินจาก 2 พฤติกรรมดังนี้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะตามแบบฝึกได้ตามเวลาที่กำหนด ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะตามแบบฝึกได้ทันทีและสามารถปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ 4) วัดผลด้านการดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่ ประเมินจาก 3 พฤติกรรมดังนี้ เมื่อลูกฆ้องติดกันสามารถขยับลูกฆ้องได้ทันที เมื่อเชือกหรือหนังร้อยลูกฆ้องหย่อนสามารถผูกให้ตึงอย่างเหมาะสม เมื่อบรรเลงเสร็จสามารถจัดเก็บเข้าที่วางร้านฆ้องในแนวราบไม่ซ้อนกัน

ผลของการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเท่ากับ 81.46/81.96 โดยแบ่งเป็นด้านกระบวนการของแบบฝึกเท่ากับ 81.46 คือการนำข้อมูลคะแนนของแบบฝึกที่ 1-5 มาจัดกระทำข้อมูลตามทฤษฎีของ ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 81.96 ของแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบมาจัดกระทำข้อมูลตามทฤษฎีของศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผลการหาประสิทธิภาพจึงมีค่าเท่ากับ 81.46/81.96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80

2. นักเรียนที่ฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิจัย โดยมีลำดับของความพึงพอใจได้ดังนี้ ด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17 ด้านปัจจัยนำเข้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13

อภิปรายผลการวิจัย

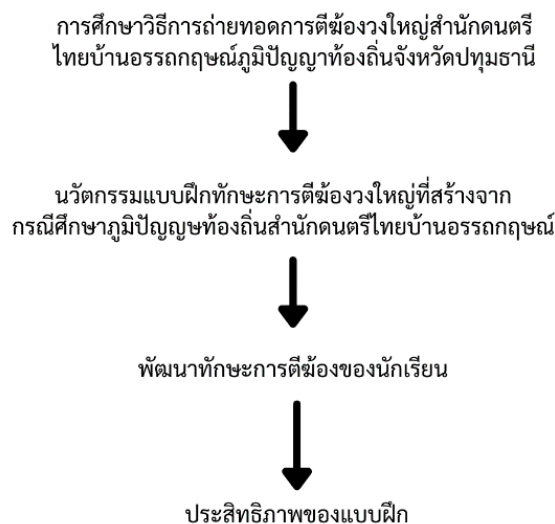
การสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษา: ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้านกระบวนการของแบบฝึกเท่ากับ 81.46 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 81.96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 สามารถอภิปรายได้ว่าแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 เนื่องจากแบบฝึกที่กล่าวมาใช้ทดลองครั้งนี้สร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการการสร้างอย่างมีระบบ เป็นไปตามกระบวนการสร้างแบบฝึกทักษะอีกทั้งยังได้รับการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะและการประเมินด้านเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย 3 ท่านทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทำการตรวจสอบนั้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ การสร้างแบบฝึกทักษะและแบบวัดและประเมินผลให้สอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาในแบบฝึก และการวิจัยและทดลอง โดยเฉพาะขั้นตอนการดำเนินการทดลองเป็นไปตามกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามแนวทาง นอกจากนี้แบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอนตามรู้แบบการเรียนรู้ของสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการฝึกปฏิบัติและลักษณะของแบบฝึกทักษะเรียงจากง่ายไปหายากเนื้อหามีความต่อเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างแบบฝึกทักษะของ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2547) ที่กล่าวว่าแบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องจากเนื้อหาที่ศึกษาเพราะการฝึกฝนหรือฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้นั้นผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้ผลความก้าวหน้าของตนเองและการสร้างแบบวัดและประเมินผลผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดและประเมินผลตามทฤษฎีของ กฤตกาญจน์ โตพิทักษ์ (2563) ที่กล่าวว่าการออกแบบการประเมินการปฏิบัติมี 5 ขั้นตอนหลัก

ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ออกแบบงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ประเมินการปฏิบัติงาน นำเสนอผลการประเมิน) ซึ่งส่งผลทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและการประเมินออกมามีคุณภาพทำให้ผู้เรียนได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองในแต่ละแบบฝึก และการสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ชุดนี้เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นไปตามแนวทางของประเวศ วะสี (2536) ที่กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์และสื่อเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีคุณภาพเหมาะสม และผลิตในปริมาณมากนำมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบการศึกษาทุกระดับทำการศึกษาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดสร้างตำราท้องถิ่น โดยให้ครูที่อยู่ในท้องถิ่นสร้างตำราจากความรู้ท้องถิ่นซึ่งจะทำให้เห็นได้ว่าระบบการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้แบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษา: สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีประสิทธิภาพเป็นไปตามกำหนด 80/80 เท่ากับ 81.46/81.96 และสอดคล้องกับทฤษฎีการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่าหลังจากคำนวณค่า E1 และ E2 ได้แล้วต้องตีความหมายดังนี้ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์หรือความแปรปรวนของผลลัพธ์จะมีความคลาดเคลื่อนหรือแปรปรวนได้ไม่เกิน.05 (ร้อยละ5)จากช่วงต่ำไปสูงเท่ากับ ± 2.5 นั้นให้ผลลัพธ์ของค่า E1 หรือ E2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% หากคะแนน E1 และ E2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่ากิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สอดคล้องกัน ซึ่งแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษา:สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.46/81.96 มีความคลาดเคลื่อนจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้เท่ากับ 1.46/1.96 และคะแนน E1 และ E2 ห่างกัน 0.5 % แบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษา:สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามกำหนด 80/80 และสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวมาจึงสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีทักษะการตีฆ้องวงใหญ่เบื้องต้นและยังเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะของเครื่องดนตรีไทยอื่นๆในระดับชั้นต่างๆที่เหมาะสมอีกต่อไป

ส่วนนักเรียนที่ฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ด้วยแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.64 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ชุดนี้เป็นแบบฝึกที่มีการเรียงเนื้อหาจากง่ายไปสู่เนื้อหายากและประกอบกับการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบผลการฝึกของตนเองในแต่ละแบบฝึกจึงทำให้นักเรียนทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองและนำไปสู่การพัฒนาทักษะตนเองให้ดีขึ้นซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจภายในทำให้ผู้เรียนต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองดังที่ลักขณา ศรีวัฒน์ (2530) กล่าวว่า 1.ความสนใจ คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและเกิดแรงจูงใจโดยครูเป็นผู้สอนเป็นต้นแบบปฏิบัติให้ผู้เรียนเห็นสร้างความสนใจให้ผู้เรียน 2. ความต้องการ คือการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและกระทำออกมา ครูผู้สอนตัดสินผลการปฏิบัติทันทีเมื่อจบการเรียนการสอนและแจ้งข้อดีและข้อผิดพลาดของผู้เรียนให้ทราบเพื่อกระตุ้นความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 3. เจตคติ การยกตัวอย่างความสำเร็จของลูกศิษย์สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ให้ผู้เรียนฟังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจภายใน

สรุปองค์ความรู้

ภาพที่ 4 สรุปองค์ความรู้รูปในการวิจัยการสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่
กรณีศึกษาภูมิปัญญาสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์

จากแผนภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิธีการถ่ายทอดการตีฆ้องวงใหญ่สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่โดยผู้วิจัยได้ออกแบบแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะโดยการนำแบบฝึกทักษะชุดนี้มาพัฒนาใช้เพื่อทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ สำหรับงานวิจัยการสร้างแบบฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนหรือสามารถนำไปพัฒนาทักษะการตีฆ้องวงใหญ่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองควรมี 2 คาบใน 1 สัปดาห์เพื่อให้การฝึกทักษะมีความต่อเนื่องของการฝึกจะทำให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนชัดเจนมากขึ้น ครูผู้สอนควรบอกคะแนนข้อดีและข้อบกพร่องของนักเรียนทันทีเมื่อจบการฝึกในแต่ละแบบฝึกเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนในการฝึกแบบฝึกถัดไป ควรมีการศึกษาศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และควรมีการพัฒนาแบบฝึกการทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ในขั้นสูงเพื่อใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ในเพลงเดี่ยวขั้นสูง นำแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ และปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเปรียบเทียบกับวิธีการฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่กับรูปแบบอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้แบบฝึกกับครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎาภาณุจน์ โตพิทักษ์. (2563). การประเมินการปฏิบัติ:จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1): 5-19.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาน.
- ประเวศ วะสี. (2536). การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2530). เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนวุฒิ ช่างชนะ. (2560). กาลแห่งดนตรีไทย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 21(1): 19-33.
- สุกรี เจริญสุข. (2540). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ : ดนตรี ศิลปะ และกีฬา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 26(1): 61-66.
- สุกิจ ลัดดาภิบาล. (2554). ชุดการสอนขับร้องเพลงชาติไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (ปริญญา นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุกิตต์ ทำบุญ. (2560). เพลงเชิดชั้นเดียวทางฝั่งวงใหญ่ของครูไชยยะ ทางมีศรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อิทธิพัทธ์ สுவทันพรกุล. (2563). การวิจัยทางการศึกษาแนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

